

GEZ 8	KARTA ADRESOWA ZABYTUKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalny	2. Czas powstania pocz. XX w.	7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 	4. Adres Czeska Wieś nr 8, dz. nr 525 5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka 6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka

1. Widok od pld.-wsch. 2. Widok od ptn. 3. Widok od ptd. 4. Lokalizacja.

WÓJT
Gminy Olszanka
 Tymoteusz Drebschok

URZĄD GMINY OLSZANKA
 49-332 Olszanka 16
 woj. opolskie

Swiętom zgołoś
 z oryginałem

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorff*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano kruchtę. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody knieie, 24 zagrodnicze i 11 chatupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek datowany na początek XX w., zlokalizowany w centralnej części wsi, w nawsiu, na niewielkiej parceli nieopodal kościoła. Założony na planie prostokąta, parterowy z wysokim poddaszem, nakryty dachem dwuspadowym z wystawką od strony pld.-wsch. Murowany z cegły ceramicznej, otynkowany, z pokryciem dachowym z dachówki ceramicznej karpówki układanej podwójnie w koronkę. Elewacja pld.-wsch. pięcioosiowa z otworami wejściowymi w osiach drugiej i czwartej. Elewacja ph.-zach. trójosiowa, w części przesłonięta przez parterowy obiekt współczesny. Elewacja pld.-zach. w parterze dwuosiowa, w dwupiętrowym szczycie w partii dolnej dwuosiowa, wyżej jednoosiowa. Elewacja ph.-wsch. w parterze jednoosiowa, wyżej analogiczna jak druga z elewacji szczytowych. W partii dolnej przesłonięta częściowo przez zabudowania gospodarcze (przyległe do ogroduzenia kościoła). Dekoracja architektoniczna w postaci gzymsów koronującego, podokiennego oddzielającego parter od poddasza i ujmującego jeden ze szczytów. Ponadto w postaci obramień części otworów okennych. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto. Zachowana stolarka okienna dwudzielna, dwupiętrowa oraz jednodzielna, jednopiętrowa z podziałem sześcioliniami. Stolarka drzwiowa wlotna jedno- i dwuskrzydłowa, w konstrukcji płycinowo-ramowej, a także deskowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak jest widocznych ugięć i falowania. W pokryciu dachowym występują ubytki. Kominy pozabawione są tynków, z ubytkami zapraw spajających ceglaną substancję, rozwarstwione. Rynny i rury spustowe zachowane w części, odprowadzanie wód opadowych z połaci jest nieskuteczne. Mury bez widocznych odchyleń i spękań, w partiach dolnych i lokalnie wyżej zawilgocone, z nalotem biologicznym. Tynki w stanie złym, w znacznym stopniu odpady, pozostałe z ubytkami, spękane i odparzone. Otwory okienne w większości zabezpieczone płytami OSB. Zachowana stolarka w stanie złym, pozabawione malatur, z ubytkami szklenia i degradacją drewna. Stolarka drzwiowa w formach anistorycznych.

Postulaty:

- uzupełnienie ubytków w pokryciu dachowym,
- montaż nowych rynien i rur spustowych,
- remont kominów,
- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia murów,
- wymiana tynków na nowe wykonane na bazie wapna hydraulicznego przy zachowaniu istniejącej i pod warunkiem odtworzenia zniszczonej dekoracji architektonicznej,
- montaż nowej stolarki okiennej i drzwiowej w formach nawiązujących do rozwiązań historycznych.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zatrzymanie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewliczonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków